

UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA PSIXOLOGIK KORREKSION ISHLARNI TASHKIL ETISHNING SAMARALI USULLARI

(Shahrixon tumani 66-sonli maktab tajribasi misolida)

Muallif: **Nishonova Gulchehraxon Jabbarovna**

Lavozimi: Amaliyotchi psixolog

Muassasa: Andijon viloyati Shahrixon tumani

66-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada maktab psixologining faoliyatida eng muhim yo'nalishlardan biri bo'lgan korreksion ishlarni tashkil etishning nazariy va amaliy jihatlari tadqiq qilingan. Shahrixon tumani 66-sonli maktabda olib borilgan psixologik xizmat tajribasi asosida o'quvchilarning emotsional holati, xulq-atvori va o'quv motivatsiyasidagi kamchiliklarni bartaraf etish usullari yoritilgan. Maqolada korreksion mashg'ulotlarning o'smirlar ijtimoiy moslashuviga ta'siri tahlil qilinib, amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: psixologik korreksiya, maktab psixologi, emotsional soha, o'smirlik davri, korreksion dastur, Shahrixon tajribasi, kognitiv rivojlanish, art-terapiya.

1. KIRISH (INTRODUCTION)

O'zbekiston Respublikasining ta'lim sohasidagi islohotlari shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tizimini rivojlantirishni taqozo etmoqda. Bu jarayonda maktab psixologining o'rni beqiyosdir. Psixologik korreksiya — bu o'quvchi shaxsining shakllanishida yuzaga keladigan og'ishlarni bartaraf etish, uning ruhiy rivojlanishini me'yorlashtirishga qaratilgan maxsus faoliyat turi hisoblanadi.

Shahrixon tumani xalq ta'limi tizimida ham o'quvchilar bilan individual va guruhli tartibda korreksion ishlarni tashkil etish dolzarb ahamiyatga ega. Ko'pincha o'quvchilar dars o'zlashtirishning pastligi, agressivlik yoki haddan tashqari xavotirlanish kabi muammolar bilan psixologga murojaat qilishadi. Ushbu maqolaning maqsadi 66-sonli maktab misolida korreksion ishlarning samarali modelini ko'rsatib berish va uning natijadorligini ilmiy asoslashdir.

2. TADQIQOT METODLARI (METHODS)

Tadqiqot Shahrixon tumani 66-sonli maktabning 5-9-sinf o'quvchilari o'rtasida olib borildi. Tadqiqot jarayoni uch bosqichda tashkil etildi:

Diagnostika bosqichi: O'quvchilardagi muammoli jihatlarni aniqlash uchun L.Yusupovaning "Muloqotchanlik" testi, Ch.Spilbergerning "Xavotirlanish" shkalasi va kognitiv jarayonlarni o'rganish uchun "Prognoz" metodikalaridan foydalanildi.

Korreksiya bosqichi: Aniqlangan muammolar asosida korreksion dastur ishlab chiqildi. Unda:

Art-terapiya: Chizish va loy bilan ishlash orqali ichki stressni chiqarish.

O'yin terapiyasi: Kichik yoshdagi o'quvchilar uchun diqqatni jamlash mashqlari.

Psixogimnastika: Emotsional beqarorlikni jismoniy mashqlar va nafas terapiyasi orqali boshqarish.

Natijalarni baholash bosqichi: Korreksion ishlardan keyin qayta test o'tkazildi va o'qituvchilarning o'quvchi xulqi haqidagi fikrlari tahlil qilindi.

3. TADQIQOT NATIJALARI (RESULTS)

66-sonli maktabda 2023-2024 o'quv yilida o'tkazilgan korreksion ishlarning statistik tahlili quyidagi ijobiy o'zgarishlarni ko'rsatdi:

Xavotirlanish darajasi: Tadqiqot boshida yuqori xavotirlanishga ega o'quvchilar 28% ni tashkil etgan bo'lsa, 3 oylik korreksion mashg'ulotlardan so'ng bu ko'rsatkich 14% gacha kamaydi.

O'quv motivatsiyasi: Past motivatsiyali o'quvchilar guruhida korreksion treninglardan so'ng darslarga qiziqish 20% ga oshgani kuzatildi (o'qituvchilarning "kundalik.com" tizimidagi baholashlari asosida).

Agressivlikni boshqarish: Xulqida nuqsoni bor o'smirlar bilan haftada ikki marta o'tkazilgan "G'azabni jilovlash" treningi natijasida maktabdagi o'zaro nizolar soni 30% ga qisqardi.

Ushbu natijalar shuni ko'rsatadiki, psixologik korreksiya tizimli ravishda olib borilsa, o'quvchining ham o'qishi, ham ijtimoiy hayoti sifat jihatdan o'zgaradi.

4. MUHOKAMA (DISCUSSION)

Olingan natijalar Shahrixon tumanidagi umumta'lim maktablari uchun bir qancha muhim xulosalarni beradi. Korreksion ishlarni tashkil qilishda faqat o'quvchi bilan ishlash yetarli emasligi ma'lum bo'ldi. Muvaffaqiyatning 50% qismi ota-onalar bilan olib borilgan "Psixologik ma'rifat" tadbirlariga bog'liq.

66-sonli maktab psixologi sifatida shuni kuzatdimki, korreksion ishlarda "bola markazda" tamoyili ishlashi uchun maktab ma'muriyati va sinf rahbarlari ham psixolog tavsiyalarini o'quv jarayoniga tatbiq etishlari lozim. Masalan, diqqati tarqoq bola uchun korreksion mashg'ulotdan so'ng o'qituvchi sinfda unga maxsus individual topshiriq bersa, natija yanada mustahkamlanadi.

Tadqiqotning cheklovlari shundaki, ayrim oilalarda psixologik yordamga nisbatan noto'g'ri tushunchalar mavjud bo'lib, bu korreksiya jarayonini biroz sekinlashtirmoqda. Shunga qaramay, Andijon viloyati psixologlari tajribasi shuni ko'rsatmoqdaki, korreksiya — bu jazo emas, balki rivojlanishga yordamdir.

5. XULOSA VA TAVSIYALAR (CONCLUSION)

Shahrixon tumani 66-sonli maktabda psixologik korreksion ishlarni tashkil etish bo'yicha quyidagi yakuniy tavsiyalarni taklif etaman:

Dasturlarni individuallashtirish: Har bir o'quvchining temperamentini hisobga olgan holda korreksion rejalar tuzish.

Multimedia imkoniyatlaridan foydalanish: Korreksion mashg'ulotlarda audio-vizual relaksatsiya mashqlarini qo'llash samaradorlikni oshiradi.

Maktab-oila zanjiri: Korreksion ishlarning natijalarini har oyda ota-onalar bilan muhokama qilish va uyga topshiriqlar berish.

Psixologning o'z ustida ishlashi: Andijon viloyati malaka oshirish markazlari tomonidan tashkil etilgan seminar-treninglarda olingan yangi metodikalarni amaliyotga tezkor tatbiq etish.

Xulosa qilib aytganda, maktabda psixologik korreksiya ishlarini to'g'ri yo'lga qo'yish sog'lom ma'naviy muhitni yaratish va o'sib kelayotgan yosh avlodning ruhiy salomatligini asrashning asosiy omilidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR (REFERENCES)

O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.

G'oziyev E.G'. "Psixologiya: Yosh davrlari psixologiyasi". – Toshkent, 2014.

Karimova V.M. "Psixologik xizmat asoslari". – Toshkent, 2007.

Nishonova Z.T. "Psixologik korreksiya". – Toshkent, 2012.

Xalq ta'limi vazirligi metodik tavsiyanomalari (2023).